

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

condebantur statuta ad disponendam politiam ecclesiasticam & civilem, quæ postea confirmabantur à Rege. Quod probari potest ex inscriptione Concilij Compendiensis habiti anno DCCLVII. quod apud Compendium palatium publicum in generali populi conventu celebratum est. Cui consentanea sunt verba Eginhardi in annalibus: ubi tunc populi sui generalem conventum habuit.

VI. In hoc Concilio Compendiensi mutatum est tempus hujus conventus, qui Kalendis Martiis habendus erat juxta canonem Synodi Vernensis. Nam Pippinus eum Kalendis Maij præcepit haberi, ut docet Fredegarius: Pippinus Anselianis placitum suum campo Madio, quod ipse primus pro campo Martio pro utilitate Francorum instituit, tenens, multis muneribus à Francis & proceribus ditatus est. Conventus hoc loco vocatur Campus; eò quòd in campo ageretur, ut docet Eginhardus. Vnde apud Gregorium Turo-nensem libro II. cap. XXVII. & in antiquis Chronicis vocatur *Campus Martius*. Campus ille Martius in Maium mutatus est à Pippino in hoc Concilio Compendiensi. Quod probatur auctoritate annalium Francicorum ab Andrea Duchesnio editorum, in quibus habetur conventum qui mensè Martio agi consueverat, haberi deinceps jussum esse mensè Maio, idque ita institutum eo tempore quo Tassilo Dux Bajoariæ ad Regem Pippinum accessit, ejusque se vassallum professus est. Anno DCCLV. inquit annales Francici, venit Thassilo ad Martis campo. Et mutaverunt Martis campum in mensè Maio. At subjectio Thassilonis facta est in conventu Compendiensi, qui in annum septingentesimum quinquagesimum quintum incidit, ut testatur Eginhardus in annalibus. Quare emendandus est error qui irrepsit in annales Francicos paulò antè laudatos, in quibus scriptum est Tassilonem accessisse ad Pippinum anno DCCLV. legendumque anno DCCLVII.

VII. Angli veteres exemplum Francorum secuti, conventus suos, quos Parlamenta vocant, mensè Maio agi jusserunt, ut patet ex legibus sancti Edvardi. Conventus autem hic Francicus diversè vocatur in veterstis annalibus, Placitum videlicet, Concilium, Conventus, Synodus, & Colloquium. In eo, ut dixi, tractabantur causæ ecclesiasticæ & civiles, ut colligere possumus ex canonibus Concilij Compendiensis, & ex quaestionibus propositis in Concilio Gentiliacensi anno septingentesimo sexagesimo septimo. Nam cum Legati Pippini & Summi Pontificis ex urbe Constantinopolitana rediissent unà cum Legatis Græcorum, Rex

congregavit Episcopos & optimates regni in villa Gentiliacensi, in agro Parisiensi; ubi quaestiones de processione Spiritus sancti & de cultu imaginum examinatae sunt, ut Eginhardus testatur in annalibus: Rex Pippinus, conventu in Gentiliaco villa congregato, synodum de ipsa quaestione habuit. Ex epistola verò Pauli Papæ ad Pippinum discimus eam synodum constituisse ex aggregatis Sacerdotibus atque optimatibus.

VIII. Secundus verò conventus, à Synodo Vernensi imperatus, constare debebat ex Metropolitanis, Episcopis, Abbatibus, & Presbyteris. Sed novos canones condere non debebat, eamque tantum curam suscipiebat, ut veterum observationi invigilaret, & hominum vitia corrigeret. Ita docet canon quintus Concilij Vernensis; in quo statutum est ut illi qui monasteriis præsent, si peccaverint, definitivo decreto corrigantur à Concilio, postquam Episcopi & Metropolitanis irrita opera fuisset. Quòd si conventus hujuscemodi canones aliquos edebant, ij non antè vim legis obtinebant quàm in regio Consilio examinati fuissent & Regis edicto confirmati.

CAPVT XXV.

Synopsis.

I. Sub Karolo magno politia ecclesiastica restau-rata est. Duplex item conventus unoquoque anno celebrabatur ejus ævo. Liber Adalardi De ordine Palatij.

II. In his conventibus condebantur statuta de rebus ecclesiasticis & civilibus. Karolus magnus conventus proponebat capitula de quibus deliberari volebat.

III. Acceptis capitulis, optimates examinabant causas. Principis auctoritas quoad constituta in his conventibus.

IV. Episcopi & Abbates interdum in his conventibus deliberabant seorsim à laicis, interdum conjunctim, pro genere causa qua tractabatur. Probat-ur ex Hincmaro.

V. Eginhardi locus ex Annalibus explicatus. Item Capitulare anni 779.

VI. Karolus magnus precepit quinque Concilia in diversis locis celebrari. Quæ fuerint in eis Episco-porum partes, quæ Abbatum, ac Comitum. Cano-nes suos à Principe emendari aut confirmari postu-lant Concilia isthac. Eos Karolus presente se exami-nari jussit in conventu Aquisgranensi; ubi eos con-firmavit.

VII. Synodus Francofordiensis congregata est jussu Karoli magni, qui presuit Synodo. Explicatur presidentia illa. Concilia Gallicana habebantur per illas tempestates in aula palatij.

VIII. In Concilio Francofordiensi explosa ha-eresis Felicis Episcopi Vrgellenfis. Tum synodus Ni-cæana secunda repudiatur. Quaestiones illa sola Epif-

Kk iij

Eginh. ad an. 767.
Pippin. conven-
tum ante Fran-
cisio campo egit.

Ap. Duchesni.
T. 1. pag. 7.

Cicero. S. Annalif.
Cicero habuit
vulgatum vel sy-
nodum in Fran-
cia civitate.

coporum auctoritate desinita sunt. Tassiloni Duci Baioaria venia à Karolo data, nulla Episcoporum mentione facta.

IX. Causa communes in synodis generalibus tractari solite. Causa verò qua communes non erant, in provinciis agitabantur.

ADDITIO.] Agitur de Concilio Narbonensi adversus Felicem Vrgellensem; quod jussu Hadriani primi & Karoli magni habitum est. Ejus Acta referuntur. Tum disputatur de tempore hujus Concilij. Reges Francorum, Imperatores interdum dicti, tamen Imperium Romanum non obtinerent. De limitibus dioceseos Narbonensis & Helenensis. De episcopatu Ansonensi & archiepiscopatu Tarracoenensi. Confinium Hispaniæ, id est, diocesis Ansonensis.

I. **S**VB Carolo magno politia ecclesiastica restaurata est juxta antiquos canones, cura & diligentia hujus Principis, qui eos renovari procurabat in generalibus regni conventibus; novisque condi præcipiebat, si necessitas postularet. Quoniam verò Hincmarus Remensis Archiepiscopus impensè laudavit ordinem in his conventibus observatum aëvo Caroli magni, brevis ejus descriptio ineunda est per aversionem, utilis futura ad rectè intelligendum diversa loca Synodorum, Capitularium, & veterum annalium illius ævi. Adalardus Abbas Corbeienfis, propinquus & Consiliarius Caroli magni, librum ediderat *De ordine Palatii*, cujus synopsis retulit Hincmarus: in quo aiebat duos unoquoque anno conventus haberi solitos; quorum unus generalis esset, alter verò particularis. Primus constabat ex Episcopis & Abbatibus & Comitibus regni; & in eo disponebatur status politicus in eum annum. Secundus autem constabat ex antiquioribus Episcopis & Comitibus, & ex nonnullis etiam ex iis ministris quorum consiliis Princeps utebatur in republica administranda; in eoque conventu seceretò digerebantur ac decernebantur ea quæ proponi & statui debebant in proximo conventu generali. Præterea conventus ille virorum principum ordinabat negotia quæ per annum incidebant, quæque differri non poterant, sive pro renovandis induciis, aut ob bellum minime expectatum, aut ob alias similes occasiones.

II. In his conventibus, præcipueque in generalibus, condebantur statuta de rebus ecclesiasticis & civilibus. Rex enim conventui proponebat nonnulla capitula, de quibus deliberari volebat in conventu; ut disertis verbis adnotavit Hincmarus. Heic autem animadvertere potest lector, in usu tunc apud nos fuisse modum agendi quem Romani Imperatores olim usurpabant, de quo supra disserui; tum etiam revoca-

ri potest exemplum Clodovei primi Regis Chistiani, qui Synodo Aurelianensi dedit *Titulos*, id est, capitula de quibus agi voluit in Concilio. Eundem ordinem sequebatur Carolus magnus. *Mox*, inquit Hincmarus in capite xxxiv. ejusdem epistolæ, auctoritate regia per denominata & ordinata capitula, que vel ab ipso per inspirationem Dei inventa, vel undique sibi nunciata post eorum abscessum (id est, postremum conventum habitum) præcipue fuerant, eis ad conferendum vel considerandum patefacta sunt.

III. Acceptis capitulis, optimates examinabant causas; ea tamen ratione, ut penes antiquiores esset maxima in censendo auctoritas, eisque juniores consensum suum adderent. Juniores tamen interdum loquebantur, sed ut sensus suos potius promerent quam ut suffragij ferendi jure uterentur. Discussio isthæc biduum aut triduum durabat; delegato palatinis ministerio ut Regis responsa super dubiis propositis ad conventum referrent, donec ad eum delata foret deliberatio synodalis. Tunc verò Princeps eam sententiam præferbat quam æquiores existimabat, eamque omnes dein amplectebantur. *Donec*, inquit Hincmarus in cap. xxxiv. ejusdem epistolæ, *res singula ad effectum perductæ, gloriosi Principis auctori in sacris ejus obtutibus exponerentur, & quidquid data à Deo sapientia ejus eligeret, omnes sequerentur.*

IV. Attamen quia differentia occurreret in causis, quarum aliæ erant spirituales, aliæ verò seculares, quædam verò mixtæ, discrimine etiam aliquo utebantur in modo deliberandi. Episcopi enim & Abbates seorsim à laicis conveniebant; foris nempe, si cœlum serenum esset, aliàs intra ædes; ita ut unusquisque suam Curiam haberet discretam ac separatam, ac splendide ornata & instructam, ad quam summo manè conveniebatur. Comites verò & optimates à reliquis laicis discerniebantur *subsellis honorificabiliter preparatis*. Inter deliberandum autem, seorsim interdum promebant sententiam suam, interdum simul congregabantur, prout ipsis videbatur, ut se ad generalem causarum accommodarent, quæ aut spirituales erant, seculares, aut mixtæ: in eorum manebat potestate quando simul vel quando separati residerent, prout eos tractanda causa qualitas docebat, sive de spiritualibus, sive de secularibus, seu etiam commixtis.

V. Descriptio hæc viam aperit ad genitum manifestumque sensum verborum Eginhardi, cujus scriptio accuratissima est præ omnibus illius ævi annalium scriptoribus. Is ergo scribit Pippinum Regem, habito con-

Hincmar. ep. 1. cap. 19. edit. Mogunt. His in anno placita duo tenebantur etc. in suo placito generaliteras universorum majorum, etiam Clericorum, quibus laicorum, conveniebant.

Suprà cap. 11. hujus libri.

ventu generali in Gentiliaco villa, synodum habuisse de quaestione Trinitatis & de cultu imaginum, id est, eum discussioni Episcoporum qui in conventu generali aderant commississe quaestionem de rebus spiritualibus. Eadem distinctio adhibenda est verbis Caroli magni ex Capitulari anni DCCCLXXIX. dum jubet ut constitutiones patris sui Pippini observerentur, sive illæ quæ in placitis factæ sunt, sive in synodis, id est, de causis civilibus & ecclesiasticis: *Capitula verò quæ bonæ memoriæ genitor noster in suis placitis constituit & in synodis, conservari volumus.* Nam licet annalium scriptores & Pippinus vocem *Synodus* usurpaverint pro conventu generali, attamen utriusque distinctio introducta est postquam canonum auctoritas manifestius invaluit. Verum quia canones de disciplina lati ad republicam spectabant, materia hæc ab Episcopis simul cum laicis tractabatur; nec aliud Episcopis solis permittebatur quam quaestiones merè spirituales. Sanè Capitulare anni DCCCLXXIX. decretum est ex sententia Episcoporum, Abbatum, & Comitum, cum consensu Regis: *Congregatis in unum synodali Concilio Episcopis, Abbatibus, virisque illustribus * Comitibus, unà cum piissimo Domino nostro, secundam Dei voluntatem pro causis opportunis consenserunt.* Post conditos canones, controversiæ particularium personarum agitabantur; quas Princeps reservabat cognitioni conventus generalis, si fortè Comes Palatinus eas ob aliquam causam noluerat definire.

VI. Docuit nos ergo Hincmarus ordinem observari solitum illa ætate in conventu generali Galliarum ad discutiendas causas canonicas, earumque decisionem ab arbitrio Regis pependisse, qui eam pro libito confirmabat aut retractabat. Idem agendi modus probari etiam potest exemplo valde illustri, quod innititur testimonio omnium Episcoporum Galliarum. Carolus magnus, ætate jam provectæ, cupiens integrè restaurare politiam ecclesiasticam, iussit anno DCCCXIII. ut Episcopi Galliarum conventus ecclesiasticos agerent in quinque locis, id est, apud Arelatensem urbem, Moguntiacensem, Remensem, Turonensem, & Cabilonensem. At Episcopi, gratias agentes Carolo quòd eos congregari iussisset, quosdam canones considerunt postquam causas examinaverant summa cura & diligentia. Concilium enim Moguntinum docet eos viros qui in illa synodo aderant, in tres turmas fuisse divisos; quarum primam constituebant Episcopi quærentes remedia malorum in sacris Scripturis & canonibus; in

alia verò turma confedissee Abbates, regulam sancti Benedicti legentes, atque tractantes diligenter qualiter monachorum vitam in meliorem statum atque augmentum cum Dei gratia perducere potuissent; in tertia demum, Comites, qui in eam curam sedulo incumbabant, ut leges mundanas sive seculares examinarent, & jus cuique suum tribuerent, vulgi iustitias perquirentes, omniumque advenientium causas diligenter examinantes, modis quibus poterant iustitias terminantes. Denique Concilia isthæc, cum intelligerent quæ sint regie auctoritatis partes, canones ecclesiasticos à se editos tradunt Principi, ut eos emendet, si ei ita visum fuerit; si verò eos æquitate niti existimaverit, confirmet. Obsequio autem illo defunguntur verbis conceptis, ad calcem canonum, velut Concilium Arelatense & Turonense; aut in præfatione, velut Moguntinum & Cabilonense. En verba Concilij Arelatensis: *Hæc igitur sub brevitate, quæ emendatione digna perspeximus, quam brevissimè adnotavimus, & Domino Imperatori præsentanda decrevimus, poscentes ejus clementiam ut si quid hic minus est, ejus prudentia suppleatur; si quid secus quam se ratio habet, ejus judicio emendetur; si quid rationabiliter taxatum est, ejus adjutorio divina opitulante clementia perficiatur.* Præfatio autem Concilij Moguntini sic habet: *Quatenus ea quæ paucis perstrinximus capitulis à vestra auctoritate firmentur, si tamen vestra pietas ita dignum esse judicaverit; & quidquid in eis emendatione dignum reperitur, vestra magnifica imperialis dignitas jubeat emendare.* Postquam autem canones illorum Conciliorum ad Carolum delati fuere, eos præsentè se examinari iussit in conventu generali Aquisgranensi, ubi eos confirmavit, ut vim legum obtinere possent. Ita enim docent annales Eginhardi. *Constitutionem quæ in singulis (id est, synodis) factæ sunt collatio coram Imperatore in illo conventu habita.*

VII. Qui verò scire voluerit quam cura negotia tractarentur illa ætate, legat canones Concilij Francofordiensis anno DCCCXIV. celebrati. Constat illud ex Episcopis omnium provinciarum quæ Caroli imperio parebant, ex Gallia nimirum, Germania, & Italia, eique præterea intererant Theophylactus & Stephanus Episcopi, Hadriani primi Papæ Legati. Itaque ei synodo interfuit legatio sedis apostolicæ. Convocatio tamen ejus facta est jussu Principis. Testis erit Eginhardus, cujus ea sunt verba ad annum DCCCXIV. *Concilium Episcoporum ex omnibus regni provinciis congregavit. Quin & canon primus ejusdem Concilij id apertè proficitur: Coniungentibus, Deo fa-*

Capitulare anni
2. cap. 11. re-
latum ap. Simonod.
Kilb. 7. Capit.
cap. 11.

* Hoc seminar
dicitur in ver. cod.
M. S. Ecclesie Al-
bani.

Hincmar. c. 33.

Eginhardus ad
an. 813. Concilia
quæque jussu ejus
facta sunt Eccle-
siam corrigendo
per totam Galliam
et Episcopos cele-
brata sunt.

vente, apostolica auctoritate, atque piissimi Domini nostri Caroli Regis jussione, anno xxvi. principatus sui, cunctis regni Francorum, seu Italiae, Aquitaniae provinciae Episcopis ac Sacerdotibus, synodali Concilio, inter quos ipse mitissimus sancto interfuit conventui. Episcopi etiam Italiae qui huic synodo intererant, in libello suo adversus Elipandum scribunt eam fuisse congregatam decreto Caroli: Imperij illius decreto per diversas provincias regni ejus ditioni subjectas summa celeritate percurrente, multitudo antistitum sacris obtemperando praeceptis in uno collegio aggregata pervenit.

Præterea canon primus docet ei Concilio interfuisse Carolum. In epistola autem synodica patres aiunt eum synodo præfuisse. Quod Legatis non adimit jus præsidendi Episcopis; sed jus regum explicat, id est, jus præsidendi universo cœtui: *Congregatis in unum caritatis conventu, præcipiente & præsedente piissimo & gloriosissimo Domino nostro Carolo Rege.* Effectus autem regiae præsentia non in eo solum versabantur ut omnibus præfesset, sed ut ordini judiciorum interlocutionibus suis immineret. Cum enim allata esset in medium epistola Elipandi Archiepiscopi Toletani, cujus præcipue causa Concilium fuerat congregatum, jussit Carolus ut publica voce legeretur, & oratione habita de materia fidei, adjecit: *Quid vobis videtur?* ut adnotant Episcopi Italiae.

Vide infra cap. 28. §. ult.

Neque prætermitti debet, eosdem Episcopos scribere Concilium habitum fuisse *in aula Palatii*, juxta morem illius seculi; cujus moris fidem facit Concilium Tullense apud Saponarias habitum anno dccclix. *Ut in eorum palatiis saltem semel intra biennium generalis Episcoporum conventus agatur.*

VIII. Tria quæstionum genera in synodo Francofordiensi agitata fuerunt. Præcipua fuit quæstio fidei, confirmatio nimirum damnationis adversus hæresim Elipandi Archiepiscopi Toletani & Felicis Episcopi Vrgellensis decreta in synodo Romana, itémque in Concilio Ratisbonensi jussu Regis congregato. Asserebant namque Felix & Elipandus Iesum Christum fuisse filium adoptivum Dei secundum carnem, non autem filium naturalem. quæ hæresis damnatur in primo canone. Agitatum insuper est an secunda synodus Nicæna, quæ præceperat adorationem imaginum, recipienda foret tanquam Septima Synodus Oecumenica. Decretum itaque fuit in canone secundo synodum illam repudiandam esse & damnandam, rejiciendam quoque adorationem imaginum, eamque servitutem repellendam à Christianis. Quoniam verò quæstiones illæ pertinebant ad dogma, sola Episco-

porum auctoritate definitæ sunt, tamen si Princeps interesset deliberationibus: Omnes qui supra sanctissimi patres nostri contradixerunt &c. eradicandam statuerunt, consentientes condemnaverunt; inquit canones, qui nullam interim mentionem Principis faciunt in his sententiis damnationis. Sicut è contrâ, Tassiloni Duci Bajoariorum, qui ad synodum accesserat ut veniam à Carolo peteret, venia data est à Principe solo, nulla synodi mentione facta: *Idcirco Dominus noster misericordia motus præfato Tassiloni gratuito misericordia & culpas perpetratas indulgit & gratiam suam pleniter concessit.* Decretum etiam de moneta solo Regis nomine publicatum est in canone quinto. At regulæ canonicæ in hoc Concilio editæ conceptæ sunt sub nomine Regis & Synodi: *Statutum est, definitum est, à Domino Rege & à sancta Synodo.*

IX. Præterea ex hoc Concilio discimus causas communes tractari solitas in synodis generalibus. Nam in ista synodo controversia quæ erat inter Archiepiscopos Viennensem & Arelatensem judicata fuit secundum epistolâ veterum Pontificum Romanorum; Tarrantasiensis verò, Ebredunensis, & Aquis, sedis apostolicæ dispositioni relicta sunt. Accusatio instituta adversus Petrum Episcopum, læsæ majestatis reum, judicata est à Domino nostro Rege & à sancta synodo. Causa etiam Gerbodi Episcopi in eodem Concilio Francofordiensi examinata est; cumque ordinationem ejus perperam factam fuisse constitisset, Metropolitanus & Episcopi comprovinciales jussi sunt eum deponere. Canone autem xxxix. causa Presbyterorum in crimine deprehensorum ab accusatore, de quo aliunde non constaret quam ex affirmatione accusatoris, Episcopo proprio judicanda committitur; vel si is non possit eam finire, remitti jubetur ad Concilium universale, id est, ad synodum generalem Ecclesiæ Gallicanæ; quod nimirum materia isthæc magni momenti esset, & maxime ambigua in modo agendi. Causæ verò quæ communes non erant, in provinciis judicabantur, juxta legem Capitularium: *Causæ quæ communes non sunt, in suis provinciis judicentur.*

ADDITIO

STEPHANI BALUZII.

Cum in paragrapho quinto hujus capitis agatur de hæresi Felicis Episcopi Vrgellensis, quæ damnata est in Concilio Francofordiensi, visum est heic addere Concilium Narbonense pro eadem causa, ut inquit Acta ejus, habitum jussu Hadriani I. & Karoli Regis, quod sic habet,

CONCILIVM

CONCILIVM NARBONENSE

HABITVM ANNO DCCLXXXVIII.

ANNO incarnationis dominicæ DCCLXXXVIII. Indictione XII. gloriosissimo quoque Domino Imperatore Karolo regnante an. XXIII. v. Kal. Jul. dum pro multis & variis ecclesiasticis negotiis, præsertim pro Felicis Vrgellitanæ sedis Episcopi pestifero dogmate, monente per suæ auctoritatis literas Domino Apostolico Adriano, ac Domino Imperatore per Missum suum nomine Desiderium, convenissemus urbem Narbonam intra Basilicam S. Iusti & Pastoris, ego scilicet Danihel, licet indignus atque peccator, gratia tamen Dei sanctæ metropolitanæ præmissæ urbis Episcopus, necnon & Elifantus Arelatenfis Episcopus, cum plurimorum collegio venerabilium Episcoporum, unâ cum auctoritate Domni Apostolici, Missoque prædicto Domini Imperatoris Karoli, inter cetera quæ veraci sermone finem acceperunt orta est querela coram nobis omnibus de parochia Narbonensi, unde præcipiente Domino Imperatore, subtili examinatione & speciali, ob prolixas altercationes, examinari iusserat. De qua Danihel Episcopus per testes idoneos, Iustum scilicet Agathensem, & Witeringum Nemausensem Episcopum, atque Amicum Magalonensem Comitem, ceterosque quamplures, discutendo elucidans, totum Redensem pagum super Winedurium * Heltensem Episcopum iustissime evindicavit, & marginem parochiæ Narbonensis ex alia parte usque ad flumen qui vocatur Orbus, quandiu vocabulum suum idem Comitatus retinet, superius & inferius perduxit, plenissime ratione Wlsegarij Episcopi Biterrensis cum prædictis testibus superata. Præterea idem Danihel Archiepiscopus de Aufonensi parochia rationem adhibens, ostendit quod nullo modo Episcopum ponere illuc potuisset ob paganorum infestationem, & quemadmodum auxiliante Deo per antecessoris sui indultrium quondam ibidem hæresis extincta fuerit, & quia ejusdem pagi plebs, sicut quidam ipsorum in præsentia retulerunt, nulli parochiæ adherere vellet nisi Narbonensi, ob principalitatem tantæ sedis præcipuæ. Cujus Archiepiscopi rationem salubrem esse comprobantes, pro prædictis commoditatibus, & ne confinio Hispaniæ occasionem tristitiæ ingereremus, unanimiter iusto perpendimus examine ut nulli sedi deinceps sociata habeatur nisi Narbonensi; servata veruntamen auctoritate, si per se Episcopum habere nequiverit. Rogamus igitur cunctos subseqentes nos, & hoc nostræ auctoritatis decreto confirmamus, sancimus, stabilimus, tam de Redensi pago, quam etiam de Aufonensi, sive confinio Narbonensi & Biterrensi, quod est Orbus, ut sicut coram nobis discussum & comprobatum est, ita inconvulsam & incontaminatam nullius contradictione valente in perpetuum permaneat. Si quis verò nostram communem contemnens diffinitionem, per aliquam insidiam aut subreptionem hoc nostræ firmitatis decretum infregerit, aut aliqua machinatione violaverit, si ordine ecclesiastico est adunatus, canonica sententia irrecoverabiliter feriatur, sicut temerator tanti Concilij ac decreti. Quod si læta potestas in hoc se per atrocitatis violentiam miscuerit, nisi à temeraria præsumptione se citissime subtraxerit satisfaciendo quod deliquit, digna ultione totius anathematis sit undique & ubique multa-

Tom. II.

tus, Domini nostri Iesu Christi & nostra auctoritate vigente. Vt autem hoc nostræ firmitatis decretum certiotem roborationis obtineat vigorem, manus nostræ subscriptione illud roborare studuimus.

In Christi nomine Danihel Dei miseratione sedis Narbonensis metropolitanae Ecclesiæ Episcopus hujus decreti institutione subscripsi.
Ego Elefantus primæ sedis Arelatenfis Episcopus confirmavi.

Desideratus Diensis Episcopus subscripsi.
Ego Salicus Arausienfis Episcopus.
Ego Arricho Tolosanae sedis Episcopus confirmavi.
In Dei nomine Donadeus Wappencensis Episcopus.
Ego Francolinus Conferrenfis Episcopus subscripsi.
Ego Lupus Cavalionensis Episcopus subscripsi.
Ego Arimundus Veeccienfis Episcopus S.
Ego Hircipio Carcastensis Episcopus subscripsi.
In Christi nomine Magincus Adrenfis Episcopus subscripsi.

Witeringus Nemausensis Episcopus confirmavi.
Felix Episcopus Vrgellitanæ sedis subscripsi.
Ego Bonitus Valentinae sedis Episcopus S.
Ego Iustus Agatenfis Episcopus subscripsi.
Ego Adaulfus Ierundenfis Episcopus subscripsi.
In Christi nomine Wenedurius Heltenfis Episcopus S.

Ego * Se Barcinonenfis Episcopus S. * Servus-Del.
Ego Autbertus Antipolitanæ sedis Episcopus subscripsi.

Ego Iohannes Cimelanensis Episcopus S.
Ego Forojulienfis Episcopus S.
Ego Iohannes Madolonenfis Episcopus S.
Ego Alinarus Vicijulienfis Episcopus.
Abraham Commenenfae sedis Episcopus S.
Ego Amatus Carpentoratinenfis Episcopus S.
Ego Raganbaldus Diaconus, Dunensis vocatus Episcopus, S.

Ego Ansebrandus Diaconus ad vicem Landeberti Eglinensium Episcopi S.
Ego Riccimirus indignus Presbyter ad vicem Wlsegarij sedis Biterrenfis Episcopi S.
Ego Arricho Cancellarius, ac si indignus Presbyter, hoc decretum scripsi die & anno quo supra.

NOTÆ

STEPHANI BALUZII.

ACTA Concilij Narbonensis sub Karolo magno habiti, quæ nunc damus, edita olim fuerunt à clariss. viro Gulielmo Catello Senatore Tolosano, ex Chartulatio Archiepiscopi Narbonensis. Sed tam sædis tamque multis illic mendis scateant ut dici vix possit Ego verò ea ante hos decem annos descripsi ex vetustissima membrana quæ aut ætati Karoli suppar est, aut certe non multum remota, quantum colligi potest ex characterum forma & literis fugientibus. Quamquam autem non dubitem quin ea Acta germana sint, extantque in eis non oblucra vestigia prisca moris, dissimulare tamen nolim difficultates quæ in illis occurrunt, quæque falsi suspensionem nonnullis injicere possunt. Etenim Concilium illud celebratum dicitur anno DCCLXXXVIII. regni verò Karoli XXIII. Sed si anni ejus computentur ab anno DCCLXVIII. quo Pippinus Karoli pater decessit, omnino annus DCCLXXXVIII. erit XX. regni Karoli, contra quam legitur in fronte horum

L I

Actorum. Itaque aut fatendum est peccatum heic esse à librario, aut alia numerandi ratio ineunda est. Ac primum quidem omnium constat Karolum & Karlomannum, Pippini filios, diu ante patris mortem appellatos fuisse Reges Francorum, etiam à Pontificibus Romanis, nimirum ab anno DCCCLIV. quo unà cum patre uncti sunt in Reges à Stephano Papa. Sed hoc pacto initium regni Karoli in ulteriora quam par sit tempora produceretur. Tradunt annales Francorum Pippinum anno DCCCLIIA. vel Lxiv. (variant enim heic annales) conventu Vvornatiæ habito filiis suis, qui jam Reges erant, divisisse Comitatus, id est, ut ego quidem existimo, regni divisionem inter filios constituisse. Ac Karolo quidem haud dubiè data est Aquitania, Septimania, & ea Hispaniæ pars quæ Franco imperio parebat. Tunc verò primum potuerunt gentes illæ annos regni Karoli computare, incipiendo fortassis ab anno sequenti. Atque eo pacto aliquatenus constare posset æra hujus Concilij Narbonensis, quæ alioqui gravi mendo laborat. Conventus autem ille Vvornatiensis, post Pascha actus est.

Nam quod ad nomen Imperatoris spectat quod Karolo tribuitur XLII. annis antè quàm Imperator renuntiatus sit, res tanti momenti non est ut quemquam remorari debeat. Quippe Reges Francorum, quod Romanis Imperatoribus successissent in regno, aliquando vocabantur Imperatores per illas tempestates, tamen revera Imperium Romanum non obtinerent. Exemplo sit Ludovicus Balbus, Karoli magni pronepos; qui tamen Imperator nunquam fuit, à Ioanne VIII. Pontifice Romano Imperator vocatur in Privilegio quod Pontifex ille monasterio Trenorchiano concessit anno DCCCLXXVII. in Concilio Tricastino. Odo verò, is qui sub Karolo Simplicis Balbi filio Regem se fecit, Imperator quoque dicitur in literis Stephani V. Summi Pontificis, si tamen literæ illæ non sunt supposititiæ, & in veteribus actis quæ extant in archivo monasterij Rivipullensis in Catalonia. Quin & Simplex ipse Imperator vocatur in Chartulario Ecclesiæ Helenensis lib. IV. carta xxvi. *Facta scriptura donationis sub die XLII. Kalend. Maij anno x. quod obiit Karolus Imperator filius Ludovici, Christi regname Rege.* Hujus verò filius Ludovicus Transmarinus Imperator etiam vocatur in actis quibusdam veteribus anno DCCCLXIV. confectis, quæ extant in archivo Ecclesiæ Gerundensis: in quibus & illud observandum est, adnotatum illic esse, ea confecta esse imperante Lotario Rege, anno octavo principatus ejusdem. Quare mirum videri non debet quod idem Lotharius Rex Augustum se vocat in diplomate dato anno DCCCLXXI. quod extat in Chartulario monasterij S. Petri Rodensis apud Emporitanos, itemque in Privilegio quod eodem anno concessit monasterio sancti Genesij de Fontanis in Comitatu Ruscinonensi. Denique, ne singula commemorem, in Roberto quoque Rege imperatoriam dignitatem inesse agnovit Helgaldus loquens de dedicatione Basilicæ sancti Aniani Aurelianensis. *Post que omnia, inquit, cupidus sanctæ benedictionis Rex Robertus gloriosus, iussione imperatoria evocavit Archipresules Gauzelinum Bituricensis & Abbatem Floriacensem, Leothericum Senonensem, &c.* Et tamen horum nemo fuit Imperator. Ex libello autem sacrosyllabo Episcoporum Italiæ, qui ex synodo Francofordiensi per provincias missus est, tentari fortassis posteritatem illa ætate imperatoriam veluti dignitatem in Karolo

magno agnovisse Episcopos Italos. Aiunt enim, ut significant missas esse ab eo Principe literas ad universos regnorum ejus antistites, quibus eos evocabat ad Concilium Francofordiense, *Imperij ejus decretum* in universas regni provincias missum esse. Atqui Concilium Francofordiense, ut omnes norunt, habitum est anno DCCCLXV. id est, septem annis ante delatum Karolo Imperium.

Major insurgit difficultas ex eo quod Narbonensis isthæc synodus congregata dicitur *presertim pro Felicitis Vrgellianæ sedis Episcopi pestifero dogmate*, idque auctoritate pontificia & regia. Quippe Francorum annales tradunt ejus hæresim *tertio* damnatam esse in Concilio Francofordiensi, cum antea profligata fuisset Romæ & in Concilio Ratibonensi. Quod constare nequit si revera in hoc Narbonensi Concilio damnata fuit. Nisi si ejuratio à Felice facta Romæ coram Hadriano Pontifice distinguitur ab expressa damnatione facta in synodo. Cum enim hæreses, juxta prisicum morem, in eis provinciis damnari debeant ubi orta sunt, par est existimare eam sollicitudinem fuisse Archiepiscopo Narbonensi, cujus metropoli tunc temporis subiecta erat civitas Vigelensis, ut nascenti malo occurreret cum consilio Episcoporum suorum. Quoniam verò causa gravis erat, Episcopos quoque adesse cupiebat ex aliis Provinciis, quod fieri non poterat absque permisso Principis. Quippe huic Concilio Narbonensi interfuerunt Episcopi ex provinciis Narbonensi, Arrelatensi, Viennensi, Aquensi, Elusana, & aliis.

In eo autem actum est, inter cetera, de limitibus *parrochie*, id est, diœceseos Narbonensis, de quibus controvertebatur inter Archiepiscopum Narbonensem & Episcopum Helenensem, ac pagus Redensis adjudicatus est Archiepiscopo Narbonensi. Unde factum ut nonnulli sequentium Archiepiscoporum, ne judicij istius memoria interiret, se Narbonenses & Redenses Archiepiscopos dixerint, eodemque nomine vocentur in Præceptis Regum Karoli Calvi, Karolomanni, & Karoli Simplicis, quæ extant in archivo Archiepiscopi Narbonensis.

Tum retulit Daniel Archiepiscopus Narbonensis sibi liberum hæcenus non fuisse Episcopum instituire in Ecclesia Aulonensi *ob paganorum infestationem*, & quia ejusdem pagi plebs nullum proprium Episcopum habere volebat præter Archiepiscopum Narbonensem. Quod ut meliùs intelligatur, res supra repetenda est. Transgressi in Hispaniam Mauri & Sarraceni neque fanis pepercerunt neque profanis. Hac generali clade perculsa est in primis civitas Aulonensis, atque ipsa Tarraco, provinciæ caput. Provincia itaque dein subiecta est Metropolitanò Narbonensi, tanquam viciniore; & speciali diœcesi Narbonensi adjecta diœcesis Aulonensis, quamvis longo intervallo disjuncta, donec proprium Episcopum habere posset; cujus instituendi, cum opportunitas eveniret, delegata cura est Archiepiscopo Narbonensi. Acta hæc circa annum DCCX. ut patet ex literis Urbani II. ad Raynerium Legatum; in quibus scriptum est Episcopos Tarraconenses metropoli Narbonensi fuisse subiectos jam inde à quadringentis annis. In epistola verò ad Berengarium Episcopum Aulonensem, in Tarraconensem metropolim translatum, data Capuz anno MCCI. Kal. Julij, ait Tarraconensem urbem ab Agatenis, id est, Sarracenis, dirutam fuisse *transactis jam trecentis nonaginta annis.* Quod confirmari potest ex eo quod in dissertatione nostra de episcopatu Egateni adnotavimus, Ega-

rensis urbis excidium referendum esse ad annum citatè d c x c i i i . post Maurorum in Hispanias adventum. Quoniam verò hic mos obtinebat ut singuli Episcopi, atque etiam Metropolitanì, rationem in synodis redderent rerum à se gestarum, Daniel Narbonensis Archiepiscopus, gnarus consuetudinis, causas attulit ob quas Episcopum instituere non poterat in Ecclesia Aufonensi. Itaque edicunt patres ut in eo statu maneat donec proprium Episcopum habere possit. Probabile est easdem causas obtinuisse per multum ævi ne suus Aufonæ Episcopus redderetur, cum ei datus non fuerit antistes nisi censuram tandem post annum, hoc est, circa annum octingentesimum octuagesimum octavum. Tunc enim Theodardus Narbonensis Archiepiscopus Gotmarum Aufonensem Episcopum consecravit; ut patet ex Præcepto Odonis Regis, & ex Concilio Barcinonensi habito anno d c c c c v i . in causa Ecclesiæ Aufonensis nondum edito. Incessit dein Attonem Episcopum Aufonensem ambitio evchendi sedem suam in metropolitanam, quòd unaquæque provincia suum Metropolitanum habere debeat, nullaque tunc spes affulgeret restituendæ Tarraconis. Ergo curante Borrello Comite à Ioanne X I I I . Summo Pontifice & prærogativam primæ sedis noménque Archiepiscopi impetravit ac Pallium, utque Episcopi provincie Tarraconensis Episcopo Aufonensi deinceps obedirent tanquam Metropolitanò, decretòque eodem, adductis exemplis ex B. Gregorio, unitæ sunt Ecclesiæ Aufonensis & Tarraconensis, ut color huic novæ institutioni quaereretur. Datæ eadè re literæ anno d c c c c l x x i . quæ extant in archivo Archiepiscopi Tarraconensis. Verùm cum nova hæc Archiepiscopi institutio facta esset invocato & inaudito Archiepiscopo Narbonensi, cujus valde interested, ambitio illa Attonis caruit effectu. Constat enim Archiepiscopos Narbonenses diù post hæc tempora usos fuisse jure metropolitico in ea provincia citra omnem controversiam. Præterea Frua, sive Frugifer, antistes Aufonensis, qui annis d c c c c l x x i i . & d c c c c l x x v i i . sedebat, se solum vocat Episcopum, non autem Archiepiscopum. Quin & in Concilio Romano celebrato anno d c c c c x v i i i . eo inter alia argumento reprobata est Guadaldi Episcopi Aufonensis, qui Fruano successerat, ordinatio, quòd ab alio Metropolitanò peracta esset quam à suo, id est, Narbonensi, ut explicant Gregorij V. literæ nondum editæ. At Urbanus secundus episcopalem sedem Tarraconi post longa tempora restituens anno M L X X X I X . *Salvam esse jubet Narbonensis Ecclesiæ iustitiam*, id est, ut ejus metropoli semper subiecta foret sedes Tarraconensis. Pollicitus tamen est se antiquam dignitatem metropolitica tributurum Episcopo Tarraconensi, si Romani auctoritate privilegij Tarraconensem provinciam canonici vindicare Narbonensis antistes nequiverint. Pessumdanda fuit hac unica clausula Narbonensis Archiepiscopi auctoritas in provinciam Tarraconensem. Quippe subiectio illa provincie Tarraconensis facta fuerat Episcoporum decreto & consensu populorù, ac præterea firmata erat consuetudine. Nulla Romanæ sedis inter hæc mentio. Itaque cum de privilegio apostolico non constaret, Urbanus biennio post Berengarium Episcopum Aufonensem transfudit ad metropolim Tarraconensem, concessit etiam usu Pallij, eique insuper indulisit ut Tarraconensem & Aufonensem Ecclesias, quæ Ioannis X I I I . decreto unitæ erant, retineret, donec auctore Deo ad pristinum status plenitudinem Tarraconensis Ecclesia reformetur. Quoniam verò Archiepiscopus Narbonensis conquirebatur gravem sibi in eo factam esse injuriam, Urbanus eum restituit in integrum, literis datis ad Raynerium Legatum, quæ nuper editæ à nobis sunt, in quibus hæc habentur: *Inter cetera præjudicium sibi factum de Tarraconensium Episcoporum subtractione per Romanam Ecclesiam suppliciter mimavit, cum eos Narbonensis metropolis per annos quadringentos sine alterius Ecclesiæ reclamazione possederit. Nostra igitur vice in paribus illis fungens, Tarraconensibus Episcopis nostra auctoritate præcipito ut Narbonensi tanquam proprio Metropolitanò obediant, donec præstante Domino Tarraconensis restaurentur Ecclesia. Interlocutus est tamen iterum Pontifex in eisdem literis, ut si Narbonensis Archiepiscopus probare non poterit sibi primatum ex privilegio competere in provinciam Tarraconensem, Legatus cum principibus terra de restituenda Ecclesia Tarraconensi laboret. Interim tamen Tarraconenses Episcopos ei tanquam Metropolitanò proprio obedire præcipito. Obtinuerint id, annon, facile est pronuntiatum. Nam Berengarius interfuit Concilio Nemaufensi anno M X C V I . initio mensis Iulij, tanquam Archiepiscopus Tarraconensis. Et deinceps, citra controversiam, Tarraconenses suos habuit Archiepiscopos. Hæc, quia subobscura erant, visum est explicari debere; ut vel ex hac unica narratione auctoritas conciliari possit huic Concilio Narbonensi. De subiectione porò Ecclesiæ Aufonensis rursus actum est in Concilio Barcinonensi anno d c c c c v i . & in Concilio habito anno sequenti apud monasterium sancti Tyberij in diocesi Agathensi.*

CONFINIO HISPANIÆ] id est, Ecclesiæ Aufonensis, quæ vicina erat Hispaniæ. Quamvis enim certum sit provinciam Tarraconensem ultra Pyrenæos esse, semperque fuisse portionem Hispaniarum, tamen quia tum temporis ea Hispaniæ pars Regibus Francorum optimo jure parebat, & ad eorum regnum pertinebat, *Marca Hispanica* sive *Limes Hispanicus* dicebatur. quod idem est ac *confinium Hispaniæ*. Eisdem fines Francici regni designant literæ Helmeradi Episcopi Helenensis datæ Kal. Septembris anno d c c c c x . quæ extant in vetusto Chartulario Ecclesiæ Helenensis. In iis enim Helmeradus Monasterium donans Ecclesiæ suæ, ait locum illum esse *citra clusam Hispaniæ*, in Comitatu Barcinonensi. *Ego igitur exiguus Præsul Helmeradus, inquit, in hac ipsa dedicationis die, quam rogatus meo sacri peragunt præscripti Episcopi, offero omnipotenti Deo & B. Enlalia Domina mea de exiguis facultatibus meis CITRA CLUSAS SPANIÆ proprietatis mea, quem Monasterium vocant: & coniacet in Comitatu Barcinonense in ipsa marissima. Diù perseveravit apud eas gentes illa regnorum divisio. Extat quippe in archivo regio Barcinonensis vetus instrumentum, confectum anno septimo regni Philippi I. Regis Franciæ, in quo scriptum est Arnalium Mironis vendidisse R. Comiti Barcinonensi Castrum de Castroferis, situm videlicet citra Rubricatum, haud procul urbe Aufonensi, quod illi advenerat per largitionem Dei, qui nobis hoc dedit de potestate Sarracenorum. Et sunt hæc omnia in extremis finibus marchiarum juxta Hispaniam, id est, in extremis Francici regni finibus, ultra Barcinonem & Aufonam, ad Rubricatum fluvium. Heic enim fuit limes regni Francici, ultra quem Sarraceni habitabant per illas tempestates. Igitur ultra Rubri-*

catum, Hispania erat, si loca quedam excipias admodum vicina oræ fluminis, Monasteriolum videlicet, Minorissam, & quedam alia finitima; citra verò, Mcara Hispanica, quæ provincia erat regni Francici. In eodem confinio Hispaniæ, citra Rubricatum, sita fuit Egara, sedes olim episcopalis; ubi habitum fuit Concilium Egarense anno sexcentesimo decimo quarto.

ELEFANTUS] Ejus mentio est in canone VIII. Concilij Francofordiensis.

HELENENSIS] id est, Helenensis, hoc enim verum est nomen. Est autem civitas Helenensis in Comitatu Ruscionensi, sive Rossilionensi, ut sequens ætas vocavit, ædificata in ruderibus castri Helenensis; ubi institutus est episcopatus post excisum regnum Tolosanum, ut adnotat illustrissimus Archiepiscopus in libro primo Marce Hispanicæ, de quo libro dictum est in vita ejus. Porro hodie vox *Helenensis* mutata est in *Elnensem*. Quod autem ea Ecclesia sita esset in Comitatu Rossilionensi, Episcopi Helenenses frequentissimè vocantur *Rossilionenses* in actis veteribus. Vnde in Concilio apud Tustacum anno DCCCCLX. legitur *Audefindus Roscellensium Episcopus*. At *Venedurij*, seu *Vinedurij*, mentio disertata extat in Chartulario Helenensi, ubi levi mutatione vocatur *Vinedarius*; diciturque sedisse ante Ramnonem, qui sub Ludovico Pio Helenensis antistes fuit. Utis autem esse potest hic locus ad emendandos vulgatos Helenensium Episcoporum catalogos, cum Episcopi qui sederunt post *Vinedurium* usque ad *Audefindum* illic optimè recensiti sint: *Prædecessores Audefindo Episcopo, videlicet Vinedario Episcopo, Ramno Episcopo, Salomone Episcopo, & isto præsertim Audefindo &c.* Facta recognitione evacuationis sub die XVI. Kal. Januarij, anno XXXVI. regnante Carolo Rege, id est, Karolo Calvo.

CIMELANENSIS] id est, Cemelenensis, in extrema Alpium maritimarum provincia, sub metropoli Ebredunensi, haud procul Castro Nicænsi. Ei sedis præfuit Valerianus Episcopus; cujus tempore Ecclesiæ Cemelenensis & Nicænsis unitæ sunt auctoritate sancti Leonis Papæ.

MADOLONENSIS] id est, Magalonenensis in prima Narbonensi. Magalona enim & Madalona dicebatur per illas tempestates, ut nullo negotio probari potest. Porro sedes Magalonenensis jamdiu translata est in urbem Monspeliensem.

VICUJULIENSIS] id est, Aturrium Episcopus. Sunt autem Aturres in Novempopulis ad Aturrium fluvium, qui postea Adures dici cæperunt. Nomen autem primum populi fuit, non oppidi. Oppidi enim Aturriensium nomen *Vicus Iulius*; cujus clara extant documenta.

COMMENENSIS] id est, Convenarum in Novempopulis, quorum urbs antiquitus Lugdunum. Ceterum ex hoc loco patet introduci tum cæptam corruptionem nominis hujus civitatis, quæ nunc *Comenge* dicitur.

DUNENSIS] Adnotat Sirmondus, in Notis ad Concilium Aurelianense primum, Episcopos Carnotenses interdum dictos esse *Dunenses* à *Duno* castro dioceseos Carnotenæ. Vide librum II. de concordia sacerdotij & imperij cap. IX. §. V.

EGLINENSIS] id est, Engolismensium in Aquitania secunda. Eam autem urbem vocat *Egolisenam* Eginhartus ad annum DCCCLXIX. alij *Egolismam*, nonnulli *Inculismam*, & synodus isthæc

Narbonensis *Eglinam*. Mitifica enim fuit illorum temporum audacia in corrupendis urbium nominibus. Vide Sirmondum in Notis ad Capitula Karoli Calvi pag. 29.

CAPVT XXVI.

Synopsis.

I. Reverentia Ecclesiæ Gallicanæ erga apostolicam sedem.

II. De Presbyteris gravium criminum reus magna olim quaestio fuit quonam modo judicandi essent. Consultitur Leo III. Papa. Dein Karolus summo jure decernit secundum responsonem Pontificis. Purgatio canonica indicta Presbyteris suspectis sed non convictis.

III. Vnde oriuntur suspiciones ille docet Hincmarus. Difficilis erat accusatio in Presbyterum.

IV. Chorepiscoporum ambitio diu turbavit Ecclesiam Gallicanam. Eos Leo III. à Karolo consultus vetuit quicquam muneris episcopalis attingere. Tum edicit eos esse pellendos in exilium.

V. Ea pœna modificata est à synodo & ab Imperatore.

VI. Principes de rebus arduis referunt ad Summos Pontifices. Novum non est decreta Curia Romana antè in Gallia excuti debere quàm vim legis obtinere possint.

I. Hic locus me admonet ut revocem in memoriam ea quæ suprâ adnotata sunt, synodos nimirum Gallicanas debitam sedi apostolicæ reverentiam semper retinuisse, non ita tamen ut à suis judiciis permiserint provocari, cum appellationes in usum receptæ non essent nisi quoad depositionem Episcoporum, juxta modificationem à me alibi explicatam. Reverentia igitur synodorum Galliæ in eo posita erat ut consultationes ad Summos Pontifices mitterent quoties inciderent causæ dubiæ & graves, vel causam ejus judicio prorsus mitterent. Causæ ad sedem apostolicam dimissæ exemplum extat in paragrapho ultimo superioris capituli, in causâ Metropolitanorum Ebredunensis & Aquisensis. Consultationum verò duo illustria exempla extant in libris Capitularium. Primum respicit Presbyteros suspectos, aliud Chorepiscopos.

II. Quoad Presbyteros, constat ex Capitularibus difficultatem illam diu agitatam esse in synodis Gallicanis, à temporibus Pippini Regis, neque tamen unquam fuisse definitam. Agebatur de Presbyteris gravium criminum reus, sed de quibus nondum satis constabat, ipsi verò negabant. Suprà adnotavimus, canone XXXIX. Concilij Francofordiensis causam Presbyteri horum criminum infamati commissam esse Episcopo ejus proprio; vel si is eam finire